

Жукова Анастасія, Сорока Іван, Коваль Геннадій
(м.Миколаїв)

ПИТАННЯ БУДІВНИЦТВА КАМ'ЯНОЇ НАБЕРЕЖНОЇ В ХЕРСОНІ В 1908 Р.

В статті докладно описано конфлікт поглядів на будівництво кам'яної набережної в порту Херсона в 1908 р.

Прекрасне українське місто Херсон на початку ХХ ст несло на собі функції губернського центру великої та багатой Херсонської губернії Російської імперії. Цим функціям потрібно також було відповідати належним зовнішнім виглядом, благоустроєм. Заради цього та всього соціально-економічного розвитку міста було спроектовано будівництво кам'яної набережної в порту Херсона. Навколо проекту будівництва набережної здійнялися величезні суперечки між керівництвом порту, архітекторами, різними діячами та та службовцями різних рангів. В Херсоні вийшов на початку жовтня 1908 р. перший номер нової газети «Южное Утро» під редакторством пана Мефодієва. У порту Херсона в цей час було 18 іноземних пароплавів [1, с. 4]. В одеському часописі «Одесские Новости» це питання висвітлювалося в основному в рубриці «Юг. Наши корреспонденции» та в «Телеграммах «Одесских Новостей». Животрепетне для Херсона питання про влаштування кам'яної набережної за рахунок скарбниці вирішено тут на місці благополучно в кінці вересня. Нарада з представників міста, земства та урядових установ під головуванням відрядженого з Петербурга керуючого будівельною частиною відділу портів міністерства торгівлі Наумова більшістю всіх проти начальника херсонського порту, схваливши проект набережної, представлений інженером Юстусом, визнала необхідність спорудження її найближчим часом. Протяжність набережної розрахована на 525 сажнів. Спорудження мало обійтися близько мільйона [2, с. 4].

Надзвичайно активними в цій історії були представники іншої сторони конфлікту, суперечки. Це – начальник херсонського торгового порту М. Ісаков та виконувач обов'язків діловода Б. Голубінцев, які майже на кожне повідомлення по справі проектування будівництва в Херсоні кам'яної набережної, надсилали лист до редакції «Одесских Новостей» із деталями справи, позицією фігурантів справи та іншими поясненнями, матеріалами. Наведемо в перекладі такий лист вказаних авторів, поміщений в номері видання від 4 (17) жовтня: «Херсон (лист до редакції). На підставі статті 138 управління херсонського портового порту уклінно просить нас надрукувати, на спростування телеграми, яку ви розмістили в № 7632 від 1 жовтня 1908 р., що на нараді, скликаній паном начальником будівельної частини дійсним статським радником Наумовим проти інженера Л.К. Юстуса що в нараді, скликаній паном начальником будівельної частини дійсним статським радником Наумовим, проти інженера Л. К. Юстуса, окрім начальника порту, голосували: представник міністерства внутрішніх справ, виконуючий справами правителя канцелярії херсонського губернатора пана Стрельченка, судновласник М. І. Спозіто,

представник експортної контори Луї Дрейфус і Ко. Пан Янкелович, представник експортної контори братів Фукельман – пан Клейбс, агент контори Сідней Рід і Ко пан Штейнгардт. При цьому інженер І.І. Неймарк утримався від подачі свого голосу за те чи інше рішення наради [3, с. 3].

Наведемо роздуми та розрахунки всіх учасників протистояння в Херсоні. З животрепетного для Херсона питання про спорудження постійної кам'яної набережної на особливій думці був лише начальник херсонського портового управління пан Ісаков, який знаходив, що причальна лінія порту в теперішньому її розмірі поки що задовольняє потребам судноплавства, що було б достатньо збільшити кількість пристаней, а кам'яна ж набережна буде коштувати мільйони, і на відсотки з капіталу можна було б щорічно вибудовувати по одній пристані і ремонтувати мости. Однак, міркування пана Ісакова не зустріли співчуття. В.М. Наумов, як і більшість учасників наради, нагадав, що ремонт і споруда пристаней обійдеться дорожче в кінцевому підсумку, і тому було вирішено звести кам'яну набережну. Потім нарада визнала за необхідне довести глибину перед набережною до глибини каналу моря, тобто до 24 футів, і вести роботи з розрахунком на подальше поглиблення в майбутньому біля місця причалу. Довго дебатовалося питання про те, де має бути влаштована набережна. Пан Ісаков, спираючись на міркування економії, рекомендував звести набережну в районі розташування Адміралтейської площі, оскільки в цьому місці природна глибина Дніпра перевищує 24 фути, а берег кам'янистий. Але і цю пропозицію пана Ісакова не було схвалено. Більшість резонно вказувала, що не можна переносити комерційне життя міста на околицю. У результаті більшістю всіх проти 7 (пана Ісакова і кількох експортерів) вирішено будувати набережну на правому березі Дніпра від міністерських майстерень до річки Кошової, у районі, прилеглому до центральної частини міста. Довжину набережної обчислено в 525 сажнів. Влаштування її, згідно з постановою наради, має задовольняти потребам експорту і внутрішнього морського парового каботажу та має бути таких розмірів, щоб по набережній можна було проводити залізно-дорожні шляхи, спорудити склади і влаштувати розвантажувальну площу. Щодо питання про зимові застої і про те, чи потрібно, крім поглиблення і розширення річки Кошової, спорудити спеціальні затони, нарада всупереч думці пана Ісакова, який вважав, що не варто перетворювати Кошову на затон, ухвалила розширити й розчистити Кошову, а згодом, якщо буде потреба, пристосувати під затони лівий берег Дніпра для того, щоб він служив для зимового навантаження на закордонні пароплави. Із двох представлених проєктів нарада схвалила проєкт набережної інженера Юстуса, варіант №. Проєкт же пана Ісакова вона відкинула, як незадовільний. На закінчення нарада більшістю всіх проти одного пана Ісакова визнала за необхідне найближчим же часом здійснити будівництво набережної.

Депутація міської думи, яка повернулася з Петербурга, передавала, що клопотання міського управління про влаштування скарбницею кам'яної набережної зустрічає там велике співчуття. Міністр торгівлі пан Шипов на прийомі депутації заявив, що надає херсонському порту велике значення і вважає, що за ним чудове майбутнє, оскільки порт зростає, як висловився

міністр, «казковими стрибками». Уряд готовий надати йому необхідну допомогу в подальшому його розвитку і зростанні, але міське управління повинно насамперед потурбуватися про усунення на місці тих непорозумінь, які на шкоду справі виникли з цього питання. (Натяк на відому протидію, яку чинить здійсненню спорудження набережної за проектом інженера Юстуса начальник херсонського порту Ісаков). Без цієї умови, сказав міністр, він не може поручитися, що передбачена до внесення в кошторис на 1909 р. сума не буде виключена. Однак, після того, як депутація роз'яснила причини виникнення непорозумінь, пан міністр долучився до доводів і запропонував депутації влаштувати в Петербурзі нараду з чинів міністерства і зацікавлених осіб. Було викликано інженера Юстуса з Петербурга, і нарада, детально ознайомившись із його проектом, виробила попередні умови угоди міста з казною. Не позбавлене інтересу, що пан Ісаков, який був у той час також у Петербурзі за викликом міністра, на нараду не з'явився. У загальних рисах умови ці зводяться до того, що міське управління відчуває безоплатно в користування скарбниці 15-садженоу берегову смугу, а місто ж у компенсацію одержує право спорудження портових споруд на новоутвореній засипкою береговій смузі. Зараз прибув уже до Херсона начальник будівельного відділу міністерства торгівлі М.В. Наумов для остаточного вирішення питання. На жаль, член депутації гласний Рябков на ґрунті непорозумінь відмовився від звання гласного [4, с. 5].

Конфлікт, що розігрався між міським управлінням і начальником херсонського порту Ісаковим, закінчився вкрай неприємно для останнього на початку жовтня. На надіслану міністрові Шипову і начальнику відділу торговельних портів телеграфну скаргу міською думою на перешкоди, що їх чинить пан Ісаков, до негайного відкриття робіт із поглиблення і розчищення річки Кошової сьогодні надійшла телеграма від начальника відділу торговельних портів пана Веселого, у якій він пропонує пану Ісакову негайно очистити річку від суден у місцях очищення. Для робіт на Кошовій буде поставлено рефулер «Бармінський». Крім цього, пана Веселого наказує в телеграмі: «Для видалення наносів у херсонському каналі працюйте з можливою інтенсивністю караванами землечерпалок «Головачов» і «Нева». Після прибуття в Херсон землечерпалки «Андріївський» поставте її на роботу в каналі до кінця навігації». Сюди телеграфують, що міністр фінансів і державний контролер виявили згоду на внесення до кошторису 1909 р. 200.000 руб. на роботи по херсонському порту [5, с. 5]. Миттєва реакція не змусила себе чекати. Наведемо текст нового листа начальника порту М. Ісаков від 9 (22) жовтня: «Херсон. (Лист до редакції). У № 7635 «Одесских Новостей» надруковано кореспонденцію з Херсона. Знаходжу за необхідне заявити, що проект устаткування порту за ідеєю начальника порту Ісакова на засіданні в повному обсязі не було повідомлено, а тому й не могло бути серйозно обговорено; що ж стосується слів замітки: «Не позбавлене інтересу, що пан Ісаков, який був у той час також у Петербурзі на виклик пана міністра, на нараду не з'явився», то начальник херсонського порту, що був тоді в Петербурзі, не був на нараді з чинів міністерства та зацікавлених осіб лише тому, що на цю нараду його, «хазяїна порту», по духу та змісту закону 8 червня 1901

р., не був на нараді з чинами міністерства та зацікавлених осіб лише тому, що на цю нараду його, «хазяїна порту», по духу та сенсу закону 8 червня 1901 р. , не запрошували [5, с. 5]. Таким чином, ми бачимо, наскільки цікавою, напруженою та впертою була боротьба за різне бачення проектування та будівництва кам'яної набережної в порту Херсона в 1908 р.

Література

1. Юг. Наши корреспонденции. Херсон // Одесские Новости. 1908. № 7633. Пятница. 3 (16) октября. С. 4.
2. Там само. № 7632. Среда. 1 (14) октября. С. 4.
3. Там само. № 7634. Суббота. 4 (17) октября. С. 3.
4. Там само. № 7635. Воскресенье. 5 (18) октября. С. 5.
5. Там само. № 7638. Четверг. 9 (22) октября. С. 5.

Завтура Катерина
(м.Миколаїв)

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНО-КУЛЬТУРНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ СТУДЕНТСТВА ПІД ЧАС ВІЙНИ

У роботі проаналізовано сучасні виклики, з якими стикається студентство України у формуванні своєї національно-культурної ідентичності в умовах війни.

Виклики, що постають перед суспільством та державою під час воєнного конфлікту з Російською Федерацією, породжують питання національно-культурної ідентичності української молоді. У таких обставинах важливо забезпечити цілісність та єдність нації та української держави.

В умовах сучасного глобального конфлікту та військових дій на території України студентство стикається з низкою складних викликів у формуванні своєї національно-культурної ідентичності. Війна не лише впливає на академічний процес та соціальне життя студентів, але й накладає свій відбиток на їхню самосвідомість, культурні установки та громадянську позицію. Отже, розглянемо основні аспекти цього питання та можливі шляхи подолання викликів.

1. Руйнування соціокультурних структур: Військовий конфлікт призводить до руйнування не лише інфраструктури та економіки, але й соціокультурних структур. Це стосується освітніх закладів, бібліотек, музеїв, культурних центрів та інших інституцій, які є важливими для формування національної ідентичності. Студентство змушене працювати в умовах, коли їхні звичні ресурси та можливості обмежені або знищені.